

Niet alleen de boer is aan zet, maar de hele keten van voedselproducenten

23 november - Andrea Kuiper-Vos

Veel boeren hebben al stappen gezet om de landbouwtransitie in gang te zetten. De 'ketenpartijen', van melkfabriek tot supermarkt, blijven achter. Het kabinet dreigt met verplichtingen, maar volgens Andrea Kuiper-Vos doet de sector er verstandig aan daar niet op te wachten.

Wie dit najaar naar boven tuurt, kan ze weer zien: spreekwolkjes die door de lucht wervelen. De manier waarop deze vogels met elkaar meebewegen, is een wonderbaarlijk gezicht. De spreekwolkjes werken zo goed samen dat ze niet tegen elkaar aanbotsen. Zo zouden ook alle bedrijven in de voedselketen - van boer en melkfabriek tot aan supermarkt en consument - moeten samenwerken aan de noodzakelijke landbouwtransitie. Deze zogenaamde ketenpartijen zouden - net als bij de spreekwolkjes - moeten meevliegen met de zwerm die investeert in natuurvriendelijke en toekomstbestendige landbouw, in plaats van de transitie in de weg te zitten.

Een deel van de bedrijven in de voedselketen neemt zijn verantwoordelijkheid al. Zo kiezen steeds meer boeren voor een extensieve aanpak, waarbij bodem en natuur leidend zijn voor hun bedrijfsvoering. Driekwart van alle boeren wil verduurzamen. Vogelbescherming werkt met een deel van hen samen om de verdwenen weidevogels terug te krijgen in het boerenland. Helaas kunnen veel boeren die deze stap ook willen zetten, nog niet rondkomen van dat type bedrijfsvoering.

De enige optie

Maar tussen de consument en boer zit nog een hele keten van bedrijven. En die hebben vaak maar één belang; winst maken. Daarbij is de boer in veel gevallen zélf het verdienmodel geworden en is hem een systeem van intensieve landbouw opgedrongen, waarbij hij veel externe input nodig heeft. Denk aan het kopen van veevoer, bestrijdingsmiddelen, kunstmest en dure technologische maatregelen zoals luchtwassers en ‘emissiearme’ stalvloeren. Boeren zitten vast in een keten waar intensivering vaak de enige optie lijkt.

Vanuit de overheid wordt nu €25 mrd extra beschikbaar gesteld om de uitdagingen in de landbouw aan te pakken. Dat is maatschappelijk geld, daar betalen wij als belastingbetalers allemaal aan mee. Bedrijven als ForFarmers en Royal A-ware hebben vorig jaar nog tientallen miljoenen euro's winst gemaakt, FrieslandCampina €172 mln en de Rabobank zelfs €3,7 mrd. Het is dus niet gek dat ook veevoederbedrijven, zuivelproducenten en banken een bijdrage aan de landbouwtransitie gaan leveren. Ze verdienen immers goed aan het huidige systeem. Een gezonde bodem en schoon water is daarnaast ook in hun belang, want de landbouw kan niet zonder natuur.

Daar komt nog bij dat het verlies aan biodiversiteit nergens zo dramatisch is als in het landelijk gebied. Veldleeuweriken zijn in de laatste decennia met 90% afgenomen, ook kieviten en grutto's zijn op veel plaatsen verdwenen. Het biodiversiteitsverlies beperkt zich niet alleen tot vogels, ook veel verschillende soorten planten, insecten, zoogdieren en amfibieën nemen af of zijn helemaal verdwenen.

Deze soortenafname laat zien dat ook het ecosysteem daaronder uit elkaar valt. De natuur in het landelijk gebied lijdt en dat heeft een vernietigende invloed op de landbouw, die afhankelijk is van een gezonde bodem en schoon water.

Verplichtingen

Het kabinet zet in op een ‘niet-vrijblijvende bijdrage’ van ketenpartijen aan de landbouwtransitie. Daarom zijn zij nu aan zet. Nu kan dat nog uit eigen beweging. In de begroting van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kondigde het kabinet aan dat deze bedrijven daar tot februari komend jaar de tijd voor hebben. Als de bijdrage van ketenpartijen in de praktijk dan onvoldoende oplevert, de positie van de boer daardoor niet verbetert en de duurzaamheidsinspanningen achterblijven, volgt er een juridisch-bindend instrumentarium. Daarmee doelt het kabinet op wettelijke verplichtingen voor de ketenpartijen.

Als de verschillende bedrijven in de voedselketen verstandig zijn, laten ze het zover niet komen en gaan ze voortvarend aan de slag met verduurzaming. Door te stoppen met het aanjagen van intensivering als belangrijkste bedrijfsmodel. Door hun miljoenenwinsten in te zetten voor een daadwerkelijke transitie. Door boeren te belonen voor een omschakeling naar natuurvriendelijke bedrijfsvoering en ze een eerlijke prijs voor hun producten te geven.

Zo dragen ze ook bij aan het noodzakelijke natuurherstel en de terugkeer van karakteristieke weidevogels in het boerenland. Zo helpen ze de toekomst van de agrarische sector veilig te stellen. En daarmee sluiten ze zich uit eigen beweging aan bij de zwerm die al op weg is naar zonniger oorden.